DEMARI

Reaaliansioiden nousu voida[...] turvata vain keskitetyin toimin

Ehjä kokonaisratkaisu turvaa Suomen tien ulos talouskriisistä

Sosiali-demokratia ja kapitalismin kriisi

JOHDATUS MARXILAISEEN LUOKKATAISTELUTEORIAAN

SOSIALIDEMOKRATIA JA KAPITALISMIN KRIISI

Viime syksynä Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen valtuuskunta vieraili Moskovassa Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen vieraana. Isäntiä edusti neuvotteluissa erittäin korkea-arvoinen ryhmä: Kosygin, Suslov ja Ponomarev. Sydämellisessä hengessä tapahtuneen vierailun jälkeen julkaistiin tiedonanto, jossa mm. annettiin SDP:lle arvosana "työväenpuolue" ja voimakkaasti korostettiin "työväenpuolueiden" yhteistyön merkitystä.

Myös SKP:ssa on yhä enemmän ruvettu puhumaan ns. vasemmiston yhteistyöstä.

SKP ja muut revisionistiset puolueet poikkeavat marxismi-leninismin, historian oikeiksi todistamista kannanotoista suhtautumisessaan sosialidemokratiaan. Engels ja Lenin käyttivät nykyisten sosialidemokraattisten puolueiden kaltaisista puolueista sanontaa "porvarillisia työväenpuolueita", ts. puolueita, jotka työväenluokan sisällä ajavat porvariston politiikkaa. Jokainen vallankumouksellinen liike on voinut kehittyä vain taistelussa tällaisia opportunistisia suuntauksia vastaan.

Osoitamme tässä opintovihossa, että Suomen Sosialidemokraattinen Puolue ei ole ainoastaan ideologialtaan porvarillinen, vaan että se koko olemassaolonsa aikana myös käytännössä on taistellut kommunisteja vastaan ja että se tänään on monopoliporvariston tärkein poliittinen edustaja. Aluksi tarkastelemme SDP:n historiaa, sen jälkeen sen asemaa nykyajan kapitalismissa ja tulopolitiikan toteuttamisessa ja viimeksi sen ideologisia perusteita.

SDP:n historiaa

Viime vuosisadan lopulla kapitalismi kehittyi kansainvälisessä mitassa ns. monopolistiseen eli imperialistiseen vaiheeseensa. Kehitys ei suinkaan ollut tasaista ja rauhanomaista, vaan se tapahtui toistuvien ylituotantokriisien, siirtomaasotien ja aaltoilevan luokkataistelun kautta. Kriisit tuhosivat heikompia yrityksiä ja pääoma ja valta keskittyi lopuksi muutamien mahtavien finanssikeskusten käsiin, jotka saavuttivat täydellisen hegemonian kapitalistisissa maissa. Vuosisadan vaihteessa imperialistiset suurvallat olivat myös ottaneet alikehittyneen maailman valtaansa, maailman jako suurvaltojen kesken markkina- ja raaka-ainealueisiin oli saatettu loppuun. Kapitalismin nousu synnytti myös työväenluokan. Marx ja

Engels loivat työväenluokan vallankumouksellisen teorian ja johtivat ensimmäistä kommunistista internationaalia. Kapitalismin kehitys imperialismiksi loi suotuisia edellytyksiä opportunistiselle virtaukselle työväenliikkeen sisällä. Siirtomaiden riisto ja monopolivoitot tekivät finanssipääomalle mahdolliseksi lahjoa osan työväenluokasta, erottaa siitä etuoikeutettu työväenaristokratia, jonka keskuudessa opportunismi ja luokkayhteistyö löysivät maaperää. Samalla luokkataistelun verrattain rauhanomainen kehityskausi vuosisadan vaihteen tienoilla levitti illuusiota "kriisittömästä" kapitalismista, jota olisi mahdollista jatkuvasti kehittää vähittäisillä uudistuksilla. Opportunistista virtausta johti saksalainen Bernstein. Hänen mukaansa kapitalismi oli "vakiintunut" ja työväenliikkeen oli "sopeuduttava" siihen ja taisteltava uudistusten puolesta sen puitteissa. Päämääränä tuli olla enemmistö parlamentissa, josta käsin voitaisiin rajoittaa "pääoman omistajien oikeuksia" ja siirtyä sosialismiin.

Bernsteinilaisista reformisteista tuli täydellisiä pettureita, jotka muun muasa puolustivat imperialistien harjoittamaa siirtomaasortoa ja siirtomaasotia hallituksista käsin.

Mutta kapitalismin uudet ylituotantokriisit, Venäjän vallankumous v. 1905 ja luokkataistelun kärjistyminen koko Euroopassa osoittivat pian reformististen toiveiden näennäisyyden. Muuttuneet olosuhteet eivät kuitenkaan poistaneet opportunismin syitä, vaan pakottivat ainoastaan opportunisteja kätkemään linjansa vallankumouksellisilta kuulostavien fraasien taakse. Tällaiseksi virtaukseksi kehittyi ns. kautskylainen revisionismi, joka kutsui itseään "oikeaoppiseksi marxismiksi", ja puolusti marxilaisia käsityksiä monessa kysymyksessä. Peruskysymyksissä se kuitenkin asettui marxismia vastaan, ja jatkoi parlamentaaristen illuusioiden levittämistä. Ennenkaikkea se säilytti uskonsa ns. rauhanomaiseen ja parlamentaariseen siirtymiseen sosialismiin. Kautskylainen revisionismi saavutti ylivallan kaikissa kehittyneiden maiden sosialidemokraattisissa puolueissa paitsi Venäjällä, jossa liike hajosi bolshevikkeihin ja menshevikkeihin. Ainoa maa, jossa työväenluokka pystyi käyttämään hyväkseen maailmansodan synnyttämää vallankumouksellista tilannetta olikin Venäjä, jossa vallankumoukselliset olivat tehneet kaikinpuolisen pesäeron revisionismiin ja erilaisiin pikkuporvarillisiin "työväenpuolueisiin". Kautskylaiset ns. "toisen internationaalin" puolueet ja niiden vallankumouksellisilta kuulostavien fraasien valheellisuus paljastuivat täysin sodan syttyessä. Kaikki puolueet asettuivat tukemaan omaa porvaristoaan ja sen vaatimuksia tässä ensimmäisessä maailmanlaajuisessa imperialistisessa uudelleenjakosodassa. Hallituksista käsin nämä "oikeaoppiset

marxilaiset" lähettivät työläisiä kuolemaan juoksuhaudoissa ja kun sota oli päättynyt he johtivat työläiskapinoiden kukistamista. Pinnallisesti niin vähäiseltä näyttänyt marxismin perusperiaatteiden revisioiminen johti täydelliseen petokseen ja luokkayhteistyöhön. Väistämätön tulos oli työväenliikkeen hajoaminen koko maailmassa, vallankumoukselliset erosivat luokkayhteistyöpuolueista ja perustivat uusia, kommunistisia puolueita, jotka liittyivät Leninin johtamaan Kominterniin.

Forssasta luokkayhteistyön tielle

Myös Suomen vanhassa sosialidemokraattisessa puolueessa kautskylaisuus saavutti johtoaseman ja puolueen Forssan ohjelma vuodelta 1903 on ydinkysymyksissä kautskylainen, joskin se myös sisälsi myönteisiä piirteitä. Teoreettinen horjuvuus näkyi myös käytännössä. Vuoden 1905-06 kansannousun jälkeen tsaarinvallan onnistui rauhoittaa tilanne suostumalla yksikamarisen eduskunnan perustamiseen. Uudistus oli sinänsä harmiton, kyseisellä laitoksella ei ollut edes oikeutta päättää laeista, vaan ne oli vietävä tsaarin hyväksyttäväksi. Tämä tsaristisen sorron kulissi voimisti kuitenkin parlamentaarisia harhaluuloja Suomen sosialidemokraattisessa puolueessa, joka keskittyi yksinomaan legaaliseen toimintaan valtiopäivillä ja näpertelyyn uudistusten kanssa.

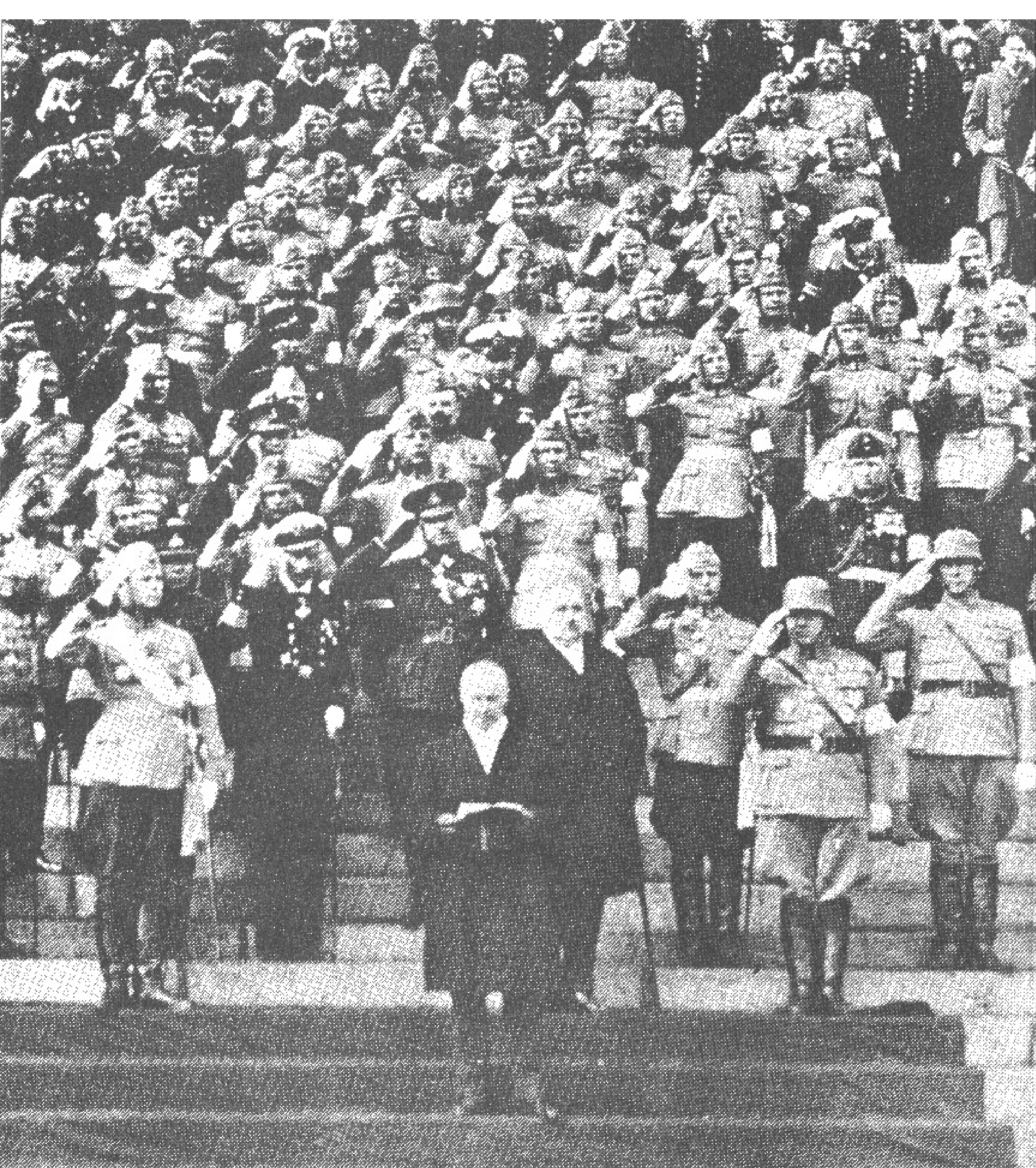
Maailmansodan 1914 syttyessä Suomen sosialidemokraattinen puolue omaksui siihen pasifistisen asenteen ja käytännössä jopa tuki sotaponnisteluja mm. siten, että kun kaikki lakot kiellettiin niin se suostui siihen ja lakkautti jopa koko Ammattijärjestön toiminnan, vaikka Venäjän taantumus ei ollut huomannut sitä vaatiakaan. Venäjän vallankumous maaliskuussa 1917 nosti sosialidemokraatit hallitusvastuuseen paitsi Venäjällä myös Suomessa, kun muodostettiin Tokoin kokoomussenaatti. Puolueen vallankumouksellinen siipi sai kuitenkin johdon käsiinsä tammikuussa 1918 ja asettui tukemaan punakaartilaisten vallankumousyritystä. Mutta puolueessa oli myös Tannerin johtama v. 1917 järjestäytynyt oikeistolainen siipi, joka luokkasodassa tuki porvaristoa, alussa salaisesti, myöhemmin avoimesti. Luokkasodan aikana, kun työläisiä teloitettiin ilman oikeudenkäyntiä pelkästään siitä syystä, että olivat kuuluneet työväenjärjestöihin, tannerilaiset saivat ryhtyä pitämään kokouksia ja jopa julkaista omaa lehteään. Muun porvariston tuella tannerilaiset ottivat käsiinsä puolueen omaisuuden ja järjestivät "ylimääräisen edustajakokouksen", joka valitutti Tannerin kumppaneineen puolueen johtoon vuoden 1918 joulukuussa. Tanner varmisti asemansa erittäin törkeillä keinoilla, jotka aina ovat olleet ominaisia

opportunististen liikkeiden järjestötoiminnalle. Mm. hän oli seuraavana vuonna pidetyn varsinaisen edustajakokouksen puheenjohtajavaalia varten hankkinut vastaehdokkaansa rikosrekisterin sisäministerin avulla, ja yritti täten leimata koko opposition. Toisaalta tilanne luokkasodan jälkeen pakotti SDP:n uuden johdon menemään vasemmalle sanoissa — muuten se olisi menettänyt kannatuksensa. Niinpä tappioon ratkaisevasti myötävaikuttaneet ja valkoisia tukeneet tannerilaiset alkoivat vaatia paluuta "kansanvaltaan" ja hyökätä porvariston avointa diktatuuria vastaan. Kuten muualla Euroopassa porvaristo vakiinnutti valtaansa paitsi pistinten niin myös sosialidemokraattien luokkayhteistyöpolitiikan avulla ja tekemällä joitakin myönnytyksiä. Ja kuten muualla Euroopassa myös Suomessa oikeistososialidemokraattien petos johti työväenliikkeen hajaantumiseen: v. 1918 perustettu Suomen Kommunistinen Puolue kokosi vallankumoukselliset voimat laajoihin legaalisiin järjestöihin. Suomen Sosialidemokraattinen Puolue jäi kuitenkin pysyvästi porvarillisten johtajien käsiin.

SDP:n "kansanvaltaisuus" sodan jälkeen jäi hyvin lyhytaikaiseksi. Jo v. 1926 puolue muodosti ensimmäisen sosialidemokraattisen hallituksen Suomessa — vielä neljä vuotta aikaisemmin se oli "periaatteellisista syistä" kieltäytynyt hallitukseen menosta. Hallitus toteutti koko joukon työväenluokan asemaa heikentäviä toimenpiteitä, mm. palkkataistelujen murtamiseksi. Hallitus jatkoi myös porvariston kommunisteihin suuntaamaa vainopolitiikkaa. Tähän aikaan SDP hyväksyi periaatteessa myönteisen kannan maan armeijaan ja antoi täten jo silloin ymmärtää miten se asennoituisi jos sota Neuvostoliittoa vastaan syttyy. Sos.dem. hallitus erosi kuitenkin v. 1927 — työväenluokan vastarinta uhkasi SDP:n yhtenäisyyttä ja sen kannatusta kansanjoukkojen keskuudessa. Porvaristo oli kuitenkin hallitukseen vilpittömän tyytyväinen, mm. E. Nevanlinna totesi: "Eniten ilahduttava tapahtuma, mitä Suomen itsenäisyyden aikana on tapahtunut, on sos.dem. puolueen kehittyminen maltilliseen suuntaan niinkuin muissakin Skandinavian maissa". (Svenska Dagbladet v. 1926 lopulla)

SDP ja sodat

Kaksikymmenluvun kestänyt kapitalismin nousukausi kehittyi ylituotantokriisiksi, joka toistaiseksi on ollut kapitalismin pahin. Vuonna 1929 alkanut lama kesti neljä vuotta ja kärjisti taas kerran kaikki kapitalismin ristiriidat katkeamispisteeseen. Osoittautui, että sosialidemokratia lukuisissa maissa oli kykenemätön estämään



Hallituksen pääministeri ja vt. presidentti Tanner (kuvassa keskellä) vastaanottaa suojeluskuntaparaatia 16.5.1927. Kesti kuitenkin vielä lähes 15 vuotta ennen kuin SDP virallisesti kehotti jäseniään liittymään porvariston suojeluskuntaan.

vallankumouksellisen liikkeen kasvua työväenluokan keskuudessa. Porvaristo pani toivonsa fasismiin, porvarillisen demokratian kulissien, eduskuntalaitoksen jne. syrjäyttämiseen ja avoimeen terroriin työväenluokan vallankumouksellisia liikkeitä vastaan. Fasismi vetosi kansanjoukkojen vähemmän tietoisten ainesten kapitalismin vastaiseen mielialaan, jonka pula oli synnyttänyt, ja hankki siten itselleen tarvittavan joukkokannatuksen. Sen päämäärä oli kuitenkin vallankumouksellisen työväenliikkeen murskaaminen, ja uuden imperialistisen sodan valmistelu.

Suomessa fasismi ei koskaan saanut tarvitsemaansa joukkokannatusta, jotta se olisi voinut toimia porvariston avoimen diktatuurin välineenä. Sen sijaan talouspula voimisti sosialidemokratiaa, joka Suomessa oli omaksunut varsin taitavan taktiikan. Toisaalta SDP osallistui muun porvariston mukana vallankumouksellisen työväenliikkeen vainoamiseen, tuki kommunistisen liikkeen kriminalisointia eduskunnassa ja sen jälkeen kaappasi ay-liikkeen itselleen jne. Toisaalta se taitavasti vetosi kansanjoukkoihin "laillisuuden puolustamiseksi" fasismia vastaan, ja syytti kommunisteja lapuanliikkeen noususta. Näin se pystyi tyydyttämään kaksi tarvetta: tukahduttamaan vallankumouksellista liikettä, ja säilyttämään kansanjoukkojen keskuudessa uskon reformismiin. Se onnistui vakiinnuttamaan asemansa porvariston suurimpana parlamentaarisena puolueena ja lyömään lapuanliikkeen osoittamalla, että se pystyy pitämään työväenluokan otteessaan. Siirtyminen fasismiin, koko parlamentaarisen järjestelmän syrjäyttäminen, ei Suomessa muodostunut tarpeelliseksi: pelkkä parlamentaarisen demokratian rajoittaminen (jota kutsuttiin "puolifasismiksi"), kommunistien kriminalisointi, riitti porvariston vallan pönkittämiseen.

Kun lamakausi Suomessa oli ohi alkoi kapitalismin uusi nousukausi ja myös sosialidemokraatit, jotka pulakauden aikana uskollisesti olivat tukeneet istuvaa hallitusta, otettiin mukaan hallitukseen. Vuonna 1937 muodostettu "punamultahallitus" istuikin sodan loppuun asti. Kun Sosialidemokraattisen puolueen ei enää tarvinnut kolmekymmenluvulla pelätä kommunistisen liikkeen pystyvän vakavasti sitä uhkaamaan, se saattoi luopua yhä enemmän marxilaisesta ulkokuorestaan. Niinpä sille oli mahdollista avoimesti tukea puolustuslaitoksen voimistamista ja sotavalmistelujen kiihdyttämistä, vaikka se joutuikin verhoamaan sen vakuutukseen, että Suomi tuli pitää suursodan ulkopuolella. Sen shovinistinen linja oli kuitenkin ilmiselvä, ja sen suhde Neuvostoliittoon mitä vihamielisin. Tanner ja hänen kauttaan koko sosialidemokraattinen puolue kantoi raskaan vastuun siitä, että Suomi 1939 joutui sotaan NL:a vastaan. Talvisodan aikana sosialidemokraatit osoittivat porvaris-

tolle olevansa korvaamaton väline. Esimerkkinä voi mainita joitain sosialidemokraattien radiossa pitämien puheiden otsikoita: »Yhdestä asiasta olemme kaikki yksimielisiä», »Suomen työmies on uskollinen kuolemaan saakka», »Demokratiamme on osoittanut olevansa kansallinen voima», »Jokainen työläisnainen on valmis puolustamaan meidän vapauttamme», »Työläiset taistelevat kulttuurin ja sivistysarvojen puolesta», »Vannomme pitävämme ikävänkin rintaman murtumattomana», »Ammattiyhdistykset auttavat sodassa ja rauhassa», »Tämä kansa ei koskaan alistu ruoskaa suutelemaan». Sodan alettua mm. Paasikivi ehdotti Tannerin ottamista maan ulkoministeriksi, jotta voitaisiin taata työväenluokan tuki sotaponnisteluille. Niin tapahtuikin. Talvisodan päätyttyä kävi ilmeiseksi, että porvarillisista puolueista SDP oli se, joka kaikkein kylmäkiskoisimmin suhtautui suhteiden parantamiseen NL:n kanssa. Kun Suomessa perustettiin Suomen ja NL:n ystävyyden Seura, piti Tanner hallituksen jäsenistä kaikkein tiukimmin kiinni siitä, että se tuli poliisitoimin tukahduttaa. Tämä oli ulkopoliittisesti hyvin vaarallista, eivätkä muut puolueet siihen heti suostuneet. Tanner joutui eroamaan hallituksesta v. 1940, jotta hallituksen onnistuisi peittää NL:lta uuden sodan valmistelu.

Toistaiseksi ei ole olemassa kiistatonta todistusaineistoa siitä, että SDP:n johto olisi ollut mukana uuden sodan valmistelussa alusta lähtien, mutta ainakin Tanner oli siitä todistettavasti tietoinen jo 10 päivää ennen sodan puhkeamista, jolloin hän vakuutti, että "Leningrad oli nyt hävitettävä maan tasalle" (Väinö Voionmaa). Uuden sodan puhjettua SDP otettiinkin välittömästi mukaan hallitukseen samanaikaisesti kun puolueen sotaa vastustanut vähemmistö, ns. kuutoset, pidätettiin. Tannerista tuli yksi hyökkäyssodan tärkeimmistä puoltajista ja sen arkkitehdeistä. Hän piti useita radiopuheita, joissa hän määritteli sodan tavoitteeksi "ainakin entiset alueet takaisin"-politiikan sekä "bolshevistisen järjestelmän hävittämisen" ja varoitti, että "jollei siinä onnistuta tämä puoliaasialainen oppi tuhoaa Euroopan sivistyksen" (radiopuhe 9.9.41). Sodan aikana mobilisoitiin koko ammattiyhdistysliike ja SDP sotavankkureihin nimenomaan työväenluokan keskuudessa suoritettavaan sotapropagandaan. Mm. Metalliliitto lähetti jäsenilleen, jotka oli lähetetty tykinruoaksi, seuraavan kehotuksen: "Toivotamme teille edelleenkin teräksistä tahtoa ja suomalaista sisua kestämään siinä pitkässä ja voimia kysyvässä, mutta sitä kunniakkaammassa taistelussa idän julmaa vainolaista vastaan." Kotirintamalla SDP tuki Aseveliliittoa, joka sodan jälkeen kiellettiin puolifasistisena rauhansopimuksen velvoituksesta. Ammattiliittojen sos.dem.toimitsijat toimivat yhdessä Valtion Tiedotustoimiston kanssa sotapropagandan levittä-



SDP:n puheenjohtaja Tanner Wienissä 1941. Hänen vieressään Hitler-Jugendin johtaja Baldur Schirach. Sodan jälkeen Schirach sai 20 vuotta vankeutta Nürnbergissä — Tanner selvisi 3 1/2 vuodella vankeutta Suomen sotasyyllisoikeudenkäynnissä.

misessä jne. Sodan päättyminen tappioon ja poliittisen kriisin syntyminen Suomessa sodan jälkeen vei myös SDP:n syvään kriisiin.

SDP sodanjälkeisellä kaudella

Suomen sosialidemokraattinen puolue oli ainoa koko Euroopassa, joka oli osallistunut fasismin rinnalla sotaan hallitusasemassa. Se oli täten erittäin kompromenttoitunut ja heikentynyt sodan jälkeen. Toisaalta SKP ja kansandemokraattinen liike nousivat erittäin nopeasti ja joukkojen tyytymättömyys oli suuri. Porvaristo ei olisi onnistunut vakiinnuttamaan tilannetta pelkästään SDP:n avulla, sen oli käytettävä myös SKP:ta hyväkseen. Se käytti taitavasti SKP:ssa esiintyvää revisionistista virtausta hyväkseen, veti SDP:n linjan jyrkästi vasemmalle ja auttoi täten sopeuttamaan SKP hallitusyhteistyöhön SDP:n ja maalaisliiton kanssa. Muutamassa vuodessa SDP varmisti johtoasemansa ammattiyhdistysliikkeessä ja kun tilanne muutenkin oli porvariston kannalta vakiintunut kommunistit syrjäytettiin hallituksesta. SDP toimi tämän syrjäyttämisoperaation valmistajana ja yhdessä Paasikiven kanssa sen toteuttajana. Porvaristo olisi kyllä antanut SKP:lle vuoden 1948 jälkeenkin joitakin hallituspaikkoja, mutta ei sisäministerin salkkua. SKP ei suostunut tähän, syntyi puhdas sosialidemokraattinen ns. työväenhallitus, joka heti seuraavana vuonna ammutti työläisiä Kemissä ja antoi patukoiden heilua Arabialla ja jonka johdolla porvaristo toteutti taloudellista kurjistamisohjelmaansa.

V. 1956 SAK:n johdon oli pakko myöntyä joukkojen painostuksesta yleislakon aloittamiseen vastoin SDP:n puoluejohdon tahtoa ja sen tietämättä. Lakko päättyi työläisten osittaiseen voittoon, mutta inflaatio söi nopeasti saadut palkankorotukset. SDP tuki ja osaltaan myös toteutti tätä politiikkaa. Tanner jyrisi puoluetoimikunnan kokouksessa vuoden -56 lopulla: "Ensin otetaan selvää hintatasosta ja sitten lyödään kiinni palkat. Kaikkien on oltava mukana vakauttamassa." Kysymys SAK:sta muodostui porvaristolle vaikeaksi. Välittömästi yleislakon jälkeen erosi joitakin liittoja SAK:sta ja kaikki SDP:n johdon käsissä olleet liitot lakkasivat vähitellen maksamasta jäsenmaksujaan. Viimein vuonna 1960 SDP perusti uuden keskusjärjestön SAJ:n, joka — myöhemmin esiin tulleiden paljastusten mukaan — rahoitettiin suoraan CIA:n toimesta erilaisten säätiöiden kautta. Tämä järjestö hajotti törkeästi ammattiyhdistysliikkeen perustamalla mm. rinnakkaisjärjestöjä.

Vielä neljäkymmenluvun Suomen porvaristo oli ollut suhteellisen yksimielinen Paasikiven sisä- ja ulkopoliittisen "vakautus"taktiikan välttämättömyydestä, jotta se voisi uudelleen vahvistaa asemansa.

Neljäkymmenluvun lopulta lähtien sen sijaan porvariston keskuudessa kehittyi virtaus, joka piti mahdollisena lähentymistä länsivaltoihin ja jyrkempää linjaa kotimaisessa luokkataistelussa. Tämä virtaus voimistui 50-luvun loppua kohti samalla kun luokkaristiriidat Suomessa kärjistyivät. Osa SDP:n johdosta oli porvariston jyrkän linjan kannattajia.

SDP:n johdossa 1950-luvun puolessavälissä kärjistyneet ristiriidat heijastivat suuresti koko porvariston sisällä tapahtunutta käymistilaa. Tannerilaisten mukaan lähentyminen länsivaltoihin oli mahdollista — Leskinen suoritti mm. 1959 useita kuukausia kestäneen tunnustelumatkan Yhdysvaltoihin. Puolueen vähemmistöksi vuonna 1957 jääneet taas katsoivat, että oli pakko jatkaa Kekkosen linjalla. Lisäksi erimielisyyksiä oli mm. siitä, miten nopeasti kapitalismia voidaan kehittää suurtuotannoksi ja muuttaa Suomen tuotantorakennetta hävittämällä pientuottajat mm. pienviljelijät.

Lisäksi puolueessa herätti voimakkaita ristiriitoja puolueen oikeiston pyrkimys lopettaa TUL ja liittää se yhteen muiden urheilujärjestöjen kanssa "Valtakunnanliitoksi". Tämä hanke torjuttiin TUL:ssa, minkä jälkeen SDP perusti myöhemmin myös TUL:lle oman rinnakkaisjärjestön. SAK:n ja TUL:n johdossa olleet "maltilliset" sosialidemokraatit hävisivät taistelun tannerilaisille, kun Tanner vuonna 1957 valittiin SDP:n puheenjohtajaksi. Tämä johti SDP:n hajoamiseen ja TPSL:n syntyyn 1959.

Porvariston jyrkän linjan pyrkimys saada johto Suomen politiikasta 1958 muodostetun hallituksen kautta, kariutui NL:n jyrkkään reaktioon ja porvariston hajanaisuuteen. Uusi yritys vuoden 1962 presidentinvaalien yhteydessä päättyi noottikriisiin ja siihen, että porvariston oli pakko yhdistyä Kekkosen ympärille NL:n painostuksen edessä. Kummassakin kriisissä SDP oli keskeisessä asemassa. Vuoden 1958 yöpakkashallitus oli saatu yhdistettyä Tannerin toimesta, samoin Hongan asettaminen Kekkosen vastaehdokkaaksi 1961 tehtiin SDP:n aloitteesta ja sen johdolla. Ankara taistelu porvariston keskuudessa siitä minkälaista linjaa tuli noudattaa työväenluokan ja NL:n suhteen päättyi SDP:n tappioon. Kekkonen ja Maalaisliitto olivat jo pitkään noudattaneet linjaa, jonka mukaan oli ensinnäkin pakko hallita maata hillitsemällä parlamentaarisin keinoin työtätekevän kansan taistelua. Tämä linja kiteytettiin Maalaisliitossa jo vuonna 1951 seuraavasti: " . . . elämme siinä vaiheessa, että ainoa tie on punamultahallituksen tie, jos mielitään tätä maata parlamentaarisesti hallita". Toiseksi Kekkonen katsoi, että **on pakko** ottaa huomioon NL:n intressit Suomessa. Tämä käsitys osoittautui oikeaksi vuoden 1956 jälkeisen kehityksen myötä.

Myös SDP:n oli seurattava tätä linjaa, koska se edusti porvaris-

ton reaalisia etuja. NL:n painostuksen vuoksi SDP ei voinut osallistua hallituksiin vuosina 1958-66 ennenkuin sen linja oli muutettu vastaamaan Kekkosen hahmottelemaa porvariston yleislinjaa. Puolueen saaminen hallituskelpoiseksi v. 1966 oli Suomen porvaristolle suuri voitto. SDP:n linjan oikaisun suorittanut Väinö Leskinen totesi muistelmissaan: "Vuoden 1958 jälkeen koottu hallitus oli viimeinen yritys 1940-luvun jälkipuoliskolta periytyvään henkeen yhdistää porvarillis-sosialidemokraattinen rintama kommunismia vastaan, ja myös lähes viimeinen yritys käyttää sosialidemokraatteja **vanhaan tapaan** porvarillisen politiikan hyväksi ja sen kilpenä. Myöhemmin **oli jo kaikkialla pakko** ottaa huomioon **uudet** poliittiset faktat ja ryhtyä haeskelemaan kestävämpiä ratkaisuja." (alleviivaukset toimituksen.) Ennen vuotta 1966 yritti Maalaisliitto korvata SDP:n ottamalla hallitukseen TPSL:n ja SAK:n edustajia, mutta koska näillä ei juuri ollut parlamentaarista kannatusta oli koko parlamentaarinen hallitusjärjestelmä pelkästään Maalaisliiton harteilla. Tilanne oli täysin kestämätön koska nimenomaan sosialidemokratia (koska se voi hillitä työväenluokkaa) on porvariston kannalta keskeinen **parlamentaarinen** puolue kapitalismin kriisissä.

SDP:n LUOKKAPERUSTA

Olemme osoittaneet miten sosialidemokratia nousi esille opportunismina työväenliikkeen sisällä, miten opportunismi kehittyi täydelliseksi luokkayhteistyöksi ja monopolipääoman etujen johdonmukaiseksi puolustamiseksi. Historiallinen kokemus osoittaa, että vallankumous ja yleensä yhtenäinen ja taisteleva työväenliike on mahdollinen vain jos opportunismin vaikutus työväenluokan sisällä voidaan mitätöidä ja SDP:n tapaiset "porvarilliset työväenpuolueet", ts. puolueet jotka työväenluokan sisällä ajavat porvarillista politiikkaa, voidaan lyödä hajalle.

SDP työväenpuolue?

Silti esim. SKP pitää SDP:tta "monopolien vastaisena voimana", ja SKP:n näkemyksen mukaan sosialismiin tulee pyrkiä "työväenpuolueiden", SKP:n ja SDP:n yhteistyön kautta. Tämä on koko kansainvälisen revisionistisen liikkeen strategia, Brezhnev sanoi esim. NKP:n 24. edustajakokouksessa: "Olemme valmiita yhteistyöhön sosialidemokraattisten puolueiden kanssa ei vain taistelussa demokratian puolesta vaan myös taistelussa sosialismin puolesta".

Tällainen linja osoittaa, että myös SKP ja muut revisionistiset puolueet ovat opportunistisia. Suomessa sosialismin puolesta voi

taistella vain jos pyrkii mitätöimään SDP:n vaikutuksen työväenluokan keskuudessa. Ja vielä: SDP:n politiikka ei ole mitään tilapäistä, josta se voisi luopua painostuksen edessä, vaan SDP:n johtokerros on niin tiiviisti sidottu monopolipääomaan, että se itse asiassa muodostaa sen osan, eli vallankumouksellisen liikkeen erään kohteen.

Suomessa SDP:n luokkayhteistyöideologialla on alusta lähtien ollut tärkeä tukikohta osuustoimintaliikkeessä ja työväenliikkeen muussa yritystoiminnassa. Tanner oli eräs sen kasvatti. Luokkasodan loppuvaiheessa porvarit levittivät oikeistososialidemokraattien antautumiskehotuksen taisteleville punakaarteille — yli puolet allekirjoittajista oli Elanto-liikkeen toimihenkilöitä. SDP:n uudelleenjärjestäytyminen sodan jälkeen tapahtui myös Elanto-demarien toimesta.

Aina luokkasodasta lähtien SDP:llä on ollut tiukka ote osuustoimintaliikkeen ns. edistysmielisestä siivestä, ts. Kulutusosuuskuntien keskusliitosta, OTK:sta ja Elanto-liikkeestä. Varsinkin 60-luvulta lähtien SDP:n johtama yritystoiminta on kasvanut merkittäväksi finanssiryhmäksi. Tärkeitä finanssitoiminnan harjoittajia ovat maamme suurin säästöpankki, Suomen Työväen Säästöpankki ja sen takaajaksi perustettu Peruspankki, sekä Kansa-vakuutusyhtiöt, joissa SDP:n byrokraatit ovat johtavissa asemissa. Näiden yhteinen luotonanto on runsaasti yli miljardi markkaa. E-liike hallitsee 13 % koko vähittäiskaupasta, sen vuotuinen liikevaihto on noin 4 miljardia. OTK tytäryhtiöineen kuuluu maamme suurimpiin teollisuuden harjoittajiin. Maamme kolmanneksi suurin kirjakustantamo, Tammi, on myös SDP:n hallussa, sen omistavat KK, OTK ja SAK. Grynderisossujen HAKA-yhtymät ovat maamme suurin asuntotuottaja ja ne ovat levittäytymässä yli koko maan. Valtakunnallinen Vuokra-talo-osuuskunta kuuluu maamme suurimpiin rakennuttajiin — sen jäseniin kuuluu tosin myös ei-sosialidemokraattinen TVK. SDP:n hallitsema kiinteistö- ja tonttimaamäärä on ilmeisesti erittäin suuri. Edelleen SDP:n liiketoiminta käsittää T-lehdistön, Matkarenkaan, mainostoimiston, Työväen sivistysliiton jne.

Kyseessä on siis huomattava pääomakeskittyminen, tosin ei verrattavissa KOP:n ja PYP:n valtakuntiin, mutta silti erittäin mahtava. Se perustuu suureksi osaksi osuustoimintaomistukseen ja ammattiliittojen ja muiden järjestöjen omistukseen, joten SDP:n huippukerros ei siis omista sitä vaikka se sitä hallitseekin. Mutta silti voidaan sanoa, että tämä kerros kuuluu monopolikapitalistiluokkaan. Luokat eivät määräydy pelkästään juridisen omistuksen perusteella, vaan myös kuten Lenin totesi, asemasta tuotanto-organisaatiossa ja osuudesta tuotannon tuloksista. SDP:n kerma

hallitsee pääomaryhmää yhtä suvereenisesti kuin Virkkuset ja Ernroothit hallitsevat omia yhtiöitään, eikä se elintasoltaan ja elintavoiltaan poikkea muusta monopolikapitalistiluokasta. Kun SAK:n ja SDP:n johtajat politiikallaan palvelevat koko suurpääoman etuja on siis huomattava, että he samalla palvelevat oman pääomaryhmänsä etuja. Onhan esim. SAK:n entinen puheenjohtaja Niilo Hämäläinen nykyään Kulutusosuuskuntien keskusliiton toimitusjohtaja ja HAKA:n hallintoneuvoston varapuheenjohtaja, valtion Asuntohallituksen pääjohtaja ja Enso-Gutzeitin hallintoneuvoston puheenjohtaja Olavi Lindblom eräs HAKA:n pahamaineisimpia ns. gryndерisossuja. Teoria, että työväenluokan etuja olisi ajettava yhteistyössä tällaisen puolueen kanssa on yhtä mieletön kuin ajatus, että KOP ja PYP tukisivat sosialistista vallankumousta. Samoin on aivan mahdotonta, että SDP voisi muuttaa luonnettaan, ja "tulla järkiinsä" kuten SKP ajattelee.

SDP:n johtavan byrokraattikapitalistikerroksen yhteiskunnallinen perusta on huomattavasti laajentunut sotien jälkeen. Ennen sotia sen tärkein tukialue oli sen oma silloin vielä verrattain vähäinen yritystoiminta, joskin se jo siihen aikaan oli kiinni myös esim. valtionyrityksissä — Tanner kuului esim. Enso-Gutzeitin hallintoneuvostoon. Toinen tärkeä tukialue oli ammattiyhdistysliike — varsinkin vuodesta 1930, jolloin SAK perustettiin ja SAJ lakkautettiin. Valtiomonopolistisen kapitalismin kehityksen myötä SDP:n johtokerroksen asema perustuu yhä enemmän valtion yrityksiin ja valtion byrokratiaan sekä SAK:hon.

Valtiomonopolistinen kapitalismi ja sosialidemokratia

Imperialismin suuret kriisit 30- ja 40-luvuilla toivat uusia piirteitä kapitalismin kehitykseen. Pääomat keskittyivät yhä harvempiin käsiin, Suomessa KOP:n ja PYP:n valta-asema varmistui ja lujittui. Edelleen sodat antoivat tieteellis-tekniselle kehitykselle valtavan sysäyksen. Näistä tekijöistä johtuen tuotannossa vaaditaan nykyään valtavia sijoituspääomia, josta toisaalta seuraa, että kapitalistit yrittävät nopeuttaa pääoman kiertokulkua ja käyttää tuotantovälineitä mahdollisimman tehokkaasti hyväkseen. Keinona on tehostunut riisto, vuorotyön yleistyminen jne. Samalla suurpääomalle on tullut entistä tärkeämmäksi estää lakkoja ja muita tuotantohäiriöitä, sekä tehostaa yrityskohtaista suunnittelua. Edellytyksenä on toisaalta ollut, että myös palkkamenot voidaan saattaa suunnittelun alaiseksi.

Varsinkin Suomen kaltaisessa pienessä kapitalistisessa maassa yksityinen pääoma ei aina ole halunnut riskeerata perusteollisuu-

teen tarvittavia suuria sijoituksia, eikä ole siihen aina edes pystynyt ilman valtion mukaantuloa. Meillä on täten kehittynyt suhteellisen suuri valtiollinen yrityssektori, joka osittain on puhtaasti valtiollinen ja osittain sekayhtiömuotoinen. Valtiollisen sektorin kehitystä ovat myös edesauttaneet sotakorvaukset ja idänkauppa sekä 50-luvun maalaisliittohallitusten kehitysaluepolitiikka. Samalla myös valtion muu taloudellinen toiminta on lisääntynyt ja sen virkakoneisto paisunut.

Kaikki nämä tekijät ovat korostaneet SDP:n roolia Suomen sotienjälkeisessä valtiomonopolistisessa kapitalismissa. Tuotannon häiriöttömän kehityksen takaamiseksi suurpääoma on pyrkinyt liberaaliin luokkayhteistyötaktiikkaan ja kapitalismin **verrattain** rauhanomainen ja kriisitön kehitys on myös tehnyt sen mahdolliseksi. SDP:n hegemonia ay-liikkeessä, sen valtiomonopolistinen ideologia ja sen suuri parlamentaarinen kannatus nimenomaan työläisten keskuudessa on tehnyt siitä ratkaisevan lenkin Suomen sodanjälkeisen kapitalismin nousussa ja monopolipääoman politiikan tärkeimmän toteuttajan. Vielä 60-luvulla SDP:n asemalle oli esteenä sen "ulkopoliittinen hallituskelvottomuus" noottikriisin jälkeen sekä SAK:n osittainen irroittautuminen sen johdosta SDP:n hajoamisen myötä. Tässä revisionistinen SKP kuitenkin ryntäsi avuksi — sen suostumuksella SDP:n ulkopoliittinen julkisivu puhdistettiin ja se myötävaikutti ammattiyhdistysliikkeen eheyttämiseen SDP:n ehdoilla. Vuodesta 1966 lähtien SDP on jatkuvasti — lyhyitä virkamieshallituskausia lukuunottamatta — ollut johtavana hallituspuolueena, ja se on toteuttanut suurpääoman kannalta parempaa ja johdonmukaisempaa politiikkaa kuin yksikään muu puolue olisi voinut tehdä. Asemastaan hallituksessa ja SAK:ssa SDP on hankkinut itselleen huomattavaa vaikutusvaltaa koko valtiokoneistossa ja valtionyrityksissä: pääjohtajan, hallintoneuvoston puheenjohtajan, virastopäällikön ja maaherran virat kruunaavat yhä useamman sosialidemokraattisen karriääripoliitikon uran. Onpa SDP:llä käsissään jopa Suomen Pankin pääjohtajan tuoli. SDP:n byrokraattikapitalistisen johtokerroksen yhteiskunnallinen perusta on näin huomattavasti lujittunut. Samalla tämä kerros on sulautunut yhä tiiviimmin "vanhaan" monopolikapitalistiluokkaan.

Se seikka että SDP:llä on takanaan oma pääomaryhmä ja että se niin suuressa määrin tukeutuu valtiolliseen byrokratiaan ja yritystoimintaan aiheuttaa luonnollisesti ristiriitoja sen ja yksityisen suurpääoman välille. SDP pyrkii kasvattamaan valtiollista sektoria ja siten laajentamaan omaa vaikutusvaltaansa. Kiista ns. investointirahastosta on eräs esimerkki tästä. Investointirahasto lisää huomattavasti SDP:n vaikutusvaltaa teollisuusinvestointien ohjailussa.

SDP:n suurisuuntaiset tavoitteet tuntevat kuitenkin rajansa. Valtiomonopolistisen kapitalismin synty ei merkinnyt vain sitä, että monopolipääoma ja valtio noin yleensä sulautuisivat yhteen, vaan nimenomaan sitä, että monopolipääoma alisti valtiokoneiston omaan valvontaansa. Valtion oman yritystoiminnan kasvu ei ole muuttanut tätä asiaa. Myös SDP toimii ennen kaikkea koko suurpääoman palvelijana ja alaisena eikä se kajoa sen etuihin. Niinpä esim. investointirahasto merkitsee paitsi SDP:n lisääntyvää vaikutusvaltaa talouselämässä ennenkaikkea suurta varojen siirtoa veronmaksajilta ja valtion kassasta suurpääomalle. Kalevi Sorsa on osuvasti kuvannut SDP:n ja yksityisen monopolipääoman avioliittoriitojen sovinnaisuutta seuraavasti:

"Sosialidemokraatit tajuavat, että pyrkiessään päättäväisesti talouselämän suurrakenteiden valvontaan yhteiskunnan — tarkoittaa SDP:n — ei pidä tunkeutua alueille, jotka eivät sen hallintaan sovi. Yhteiskuntakokonaisuudelle olisi vahingoksi, jos yksityisten ihmisten taloudellinen aloitteellisuus tukahdutettaisiin." (Käytännön sosialidemokratia, s. 100, Tammi 1973).

Tähän kaikkeen voisi ehkä esittää sellaisen vastaväitteen, että onhan SDP sentään edistyksellinen ja demokraattinen vaihtoehto verrattuna kokoomukseen ja äärioikeistoon, vaikka se ei ole sosialistinen eikä vallankumouksellinen.

Mutta miten on?

On kyllä totta, että SDP on eduskunnassa ajoittain ajanut läpi sosiaalisia uudistuksia ja että kokoomus on esiintynyt hälyävänä oikeisto-oppositiona SDP:hen nähden. Tosiasia on kuitenkin, että kokoomus on menettänyt merkityksensä nyky-Suomen politiikassa, että juuri SDP kantaa harteillaan monopolien poliittisen edustajan käytännön vastuun ja että SDP muodostaa vakavimman uhan myös porvarilliselle demokratialle. Ensiksi SDP hajoittaa työväenluokkaa, joka muodostaa demokraattisten oikeuksien tärkeimmän takeen, toiseksi se pyrkii tuhoamaan demokratiaa työväenluokan tärkeimmissä luokkajärjestöissä, ammattiliitoissa, ja kolmanneksi sen valtiomonopolistinen ideologia ja politiikka on osoittautunut erittäin vaaralliseksi. Myös historialliset kokemukset osoittavat että SDP voi muodostaa vakavan uhan demokratialle.

60-luvun Suomen taloudellinen tilanne oli suhteellisen heikko. Inflaatio oli jatkuva ja kaksi kertaa niin suuri kuin muualla Länsi-Euroopassa, joten se vakavasti vaaransi kotimaisen teollisuuden kilpailukykyä. Työttömyys oli erittäin suuri — v. 1967-68 mennessä se nousi lähelle 90 000. Sijoitustoiminta oli lamassa ja ulkomaankaupan alijäämä oli pysyvästi miljardin tienoilla.

Kapitalisteille tuli entistä tärkeämmäksi saada vahva ja painava

hallitus sekä rajoittaa työtaisteluja ja nimellispalkan nousua. Ratkaisun avain oli ns. "kansanrintamahallitus", johon kuuluisi SDP johtavana voimana, Kepu maatalousmonopolien ja MTK:n taltuttajana sekä ennen kaikkea revisionistinen SKP työväenluokan vasemmisto-opposition vaimentajana. Vain tällainen hallitus pystyi viemään läpi taloudellisen vakauttamisen, 30 % devalvaation, ennätysmäiset tulonsiirrot suurpääomalle ja ennenkaikkea tulopolitiikan, johon porvaristo asetti suurimmat toiveensa. Tulopolitiikasta onkin tullut sos.dem.-johtoisen valtiomonopolistisen kapitalismin sisäpolitiikan tärkein tunnusmerkki, ja kaikkien ristiriitojen eräs solmukohta.

Tulopolitiikka ja SDP

Tulopolitiikkaa perustellaan porvarillisella ja sosialidemokraattisella taloudellisella järkeilyllä. Sen mukaan matalasuhdanteet ja taloudelliset taantumat johtuvat ns. "ylikuumenemisesta", ts. palkkojen liian suuri nousu heikentää yritysten kannattavuutta ja aiheuttaa inflaatiota. Tästä syystä investointitoiminta taantuu, tuotanto supistuu, maksutase heikkenee ja työttömyys kasvaa.

Tämän teorian mukaan vaikeuksista päästään eroon hillitsemällä kulutuskysyntää ja parantamalla yritysten kannattavuutta erilaisilla subventioilla. Tulopolitiikan perusajatuksia onkin, että työläisten ja kapitalistien yhteisen edun mukaista on etteivät palkat nouse enemmän kuin työn tuottavuus ja että "yhteinen kakku", josta osuudet lohkaistaan, kasvaa mahdollisimman paljon. Tosiasiassa työläisten reaaliansiot ovat kasvaneet huomattavasti hitaammin kuin työn tuottavus, joinakin vuosina ne ovat jopa laskeneet. Ts. työläisiin kohdistuva riisto on voimistunut ja hyöty tuottavuuden kasvusta on koitunut lähes yksinomaan kapitalistien hyväksi, heidän voittonsa ovat kasvaneet huomattavasti.

Edelleen tulopoliittiseen ajatteluun kuuluu, että valtion on parannettava yritysten kannattavuutta veropolitiikalla, lainoilla ja suoranaisilla subventioilla (esim. vientituki). Tämä taas on voimakkaasti lisännyt verorasitusta ja tulonsiirtoja kansalta suurpääomalle. Suuret tulonsiirrot suurpääomalle ovat toisaalta heikentäneet sosiaalisia etuja — sairaalajärjestelmä on vakavassa kriisissä, eläkkeiden, lapsilisien ja opintolainojen reaaliarvo on laskenut ja peruskoulu-uudistus hidastunut. Suuryhtiöt saavat enemmän subventioita valtiolta kuin mitä ne maksavat veroina, kun sen sijaan valtaosa valtion verotuloista muodostuu palkansaajien maksamasta tuloverosta.

Ajatus työläisten ja kapitalistien yhteisestä edusta johtaa välittömästi tulopoliittiseen asetelmaan: luodaan kolmikantainen ns. tu-

lopoliittinen neuvottelumekanismi, jossa SAK:n korkein johto sopii yhdessä STK:n ja hallituksen kanssa työläisten palkoista tilastollisten laskelmien pohjalta. Neuvotteluihin ja sopimuksiin otetaan mukaan mahdollisimman paljon eri osatekijöitä, sosiaalipaketti, maataloustulolaki, asuntopolitiikka jne. Ts. ammattiyhdistysten vaatimuksista osa osoitetaan valtiolle ja työläisten verotuloilla toteutettuja parannuksia lasketaan osaksi sopimuksen antamasta hyödystä. Myös liukumat lasketaan etukäteen mukaan. Neuvottelut ovat työläisiltä täysin salaisia ja työläisten joukkovoimaa yritetään kaikin keinoin mitätöidä — SAK ei edes julkaise neuvottelutavoitteitaan.

Suomessa valtalaki on tärkeä osa tulopoliittista ratkaisua. Sillä kielletään palkkojen sitominen indeksiehtoihin. Ts. työläisiä ei kompensoida hinnankorotuksista. Sen sijaan kyllä kapitalisteja kompensoidaan lisääntyneistä kustannuksista. Valtalain hintojensääntelyehdot eivät ole estäneet suurpääomaa esim. siirtämästä öljyn ja raaka-aineiden maailmanmarkkinahintojen noususta johtuvia lisäkustannuksia työläisten maksettavaksi, eli kuten Jermu Laine asian ilmaisee: "kustannuspaine on purkautunut kuluttajahintoihin".

Tulopolitiikan onnistuminen on ennenkaikkea edellyttänyt eheytettyä ammattiyhdistysliikettä, jota johtaa tulopolitiikkaa puolustava byrokratia, sekä työväenluokan alistamista tulopoliittisiin ratkaisuihin — ellei vapaaehtoisesti, niin pakkokeinoin. Pääosaa tulopolitiikan läpiviemisessä on tietenkin näytellyt SDP, mutta varsinkin ensimmäisinä vuosina sillä oli suurta apua revisionistisesta SKP:sta. STK:n Päiviö Hetemäen toimiessa sovittelijana ammattiyhdistysliike eheytettiin SDP:n ehdoilla ja SKP:n myötävaikutuksella. Kummankin "työväenpuolueen" mukanaolo ns. "kansanrintamahallituksessa" ja julkinen tuki tulopolitiikalle vaimensi luonnollisesti tulopolitiikan vastaista taistelua ensimmäisinä vuosina v. 1968 lähtien jolloin ensimmäinen, ns. Liinamaa ykkönen solmittiin. Ns. "kansanrintamahallitus" toteutti myös ne verouudistukset, jotka ovat johtaneet nykyiseen verotilanteeseen.

Tulopolitiikka ei tietenkään ole voinut ratkaista kapitalismin kriisiä, vaan se on tilapäisen helpotuksen jälkeen kärjistänyt sitä entisestään. Tulopolitiikan kaudella työn tuottavuus on virallisten tilastojen mukaan noussut n. kaksi kertaa niin paljon kuin reaalipalkat. Tosiasiassa ero on paljon suurempi jos ottaa huomioon esim. indeksiä vääristävän laskutavan ja veroprogression vaikutuksen. Ts. ostovoima on jäänyt tuotannosta voimakkaasti jälkeen. Tällainen kehitys johtaa väistämättä ylituotantokriisiin, tuotteita on enemmän kuin ostovoimaa.

Toistaiseksi Suomen kapitalistit ovat tosin pystyneet väistämään

akuutin suurkriisin suurten vientitulojen tuotannon rakenteen ym. seikkojen ansiosta. Teollisuuden voitot kasvoivat vielä viime vuonna 25%, investointitahti oli erittäin korkea ja työttömyys laskusuuntainen työvoiman kysynnän ollessa suuri. Mutta **ensinnäkin** monet kriisin oireet ovat olleet pysyviä Suomen taloudessa. Esim:

— Työttömyys ei 60-luvun alkupuoliskolla kertaakaan noussut yli 2 %. Tulopoliittisella kaudella se on vain kerran laskenut alle 2 %:n rajan.
— Maksutase on heikentynyt koko tulopoliittisen kauden ajan johtuen etupäässä siitä, että kapitalistit ovat sijoittaneet suuria voittojaan ulkomailta tilattuihin konehankintoihin ja varastoihin.
— Inflaatio oli v. 1973 12 %, viime vuonna 18 % ja kuluvana vuonna se tulee luultavasti olemaan vielä suurempi.

Toiseksi syvempi kriisi on väistämättä edessä. Kriisin syvetessä Länsi-Euroopassa Suomen länsivienti on joutunut kasvavien markkinavaikeuksien eteen. Mm. mekaaninen puu on jo kärsinyt Euroopassa supistuneesta rakennustoiminnasta. EEC- ja SEV-sopimukset kiristävät toisaalta kilpailua Suomen kotimarkkinoilla — esim. ensi vuonna odotetaan että kenkäteollisuus joutuu vaikeuksiin halpojen itäeurooppalaisten tuotteiden vallatessa markkinat. Ja koska viime vuoden ennätysmäinen investointitoiminta yhdessä reaalipalkan laskun kanssa entisestään kärjistää tuotannon ja kansan ostokyvyn epäsuhdetta, niin kriisi on väistämätön myös Suomessa.

Tulopolitiikka ja korporativismi

Tulopolitiikan ajatus työläisten ja kapitalistien yhteisistä eduista ja pyrkimys sulattaa SAK:n johto valtiokoneistoon ja tehdä siitä eräs valtiovallan elin ovat luonteeltaan vahvasti korporativistisia — korporativismi taas on fasistisen ideologian tärkein tunnusmerkki. Taantumuksellista asetelmaa on vastannut yhtä taantumuksellinen käytännön politiikka kun kokonaisratkaisuja on ajettu läpi pakkokeinoin työläisten vastarinnasta huolimatta. Kriisin kärjistyessä tulopolitiikan ja sen myötä sosialidemokratian epädemokraattinen luonne käy yhä ilmeisemmäksi.

Ammattiyhdistysliikkeen jäsenistön demokraattisia oikeuksia on heti tulopolitiikan alusta lähtien kavennettu. Sopimuksista on neuvoteltu SAK:n ylimmän johdon ja STK:n kesken suljettujen ovien takana. Jäsenistölle ei ole ilmoitettu SAK:n neuvottelutavoitteita eikä neuvottelujen kulusta ole annettu tietoa. Jäsenistön esityksiä SAK:n sos.dem. johto on haukkunut huutokauppamentaliteetiksi.

Kun tulopolitiikkaa vastaan alkoi nousta työläisten taholta vasta-

rintaa, epädemokraattisten menettelytapojen käyttö lisääntyi. Enää ei välitetty liittojen jäsenäänestysten tuloksista, tai esityksiä ei viety jäsenäänestykseen ollenkaan, kuten tapahtui metalliliitossa pari vuotta sitten, vaikka liiton säännöt edellyttävät jäsenäänestyksen suorittamista. Viime keväänä metalliliitossa hyväksyttiin tulopoliittinen ratkaisu vaikka jäsenistön valtaenemmistö äänesti sopimuksen hylkäämisen puolesta.

Menettely Perämeren satamalakon yhteydessä v. 1972 lopulla on kaikkein räikein esimerkki. Kun eräät ammattiosastot yhtyivät lakkoon, erotti AKT:n sos.dem johto osastot liitosta ja perusti tilalle rikkurityöläisistä uusia osastoja. Poliisia käytettiin räikeästi satamatyöläisiä vastaan sos.dem. johtajien toimesta.

Myös sos.dem. johtoiset hallitukset ovat ryhtyneet kaventamaan demokratiaa kun tulopolitiikan vastaiset mielialat ovat nousseet. Virkaehtolait kieltävät virkamiesten lakko-oikeuden lähes kokonaan — niitä myös SKP:n enemmistö oli toteuttamassa. Usean vuoden ajan on hallituksen asettama Sarkon toimikunta istunut suunnittelemassa pakkosovintomenettelyn luomista. Toimikunta kaavailee seuraavaa järjestelyä: Sopimuksien voimassaolon aikana **kaikki lakot** julistetaan laittomiksi. Perustettaisiin elin, joka astuisi neuvotteluihin elleivät SAK ja STK pääse yksimielisyyteen. Tämä ns. "sovitteluelin" voisi tarvittaessa tehdä palkkaratkaisuehdotuksen, jonka ammattiyhdistysliikkeen olisi pakko hyväksyä. Edelleen suunnitellaan että SAK:n päätöksistä tulisi ammattiliittoja sitovia. Kun SAK:n johto on sos.dem. johdon hallussa, merkitsisi tällainen pykälä käytännössä sitä, etteivät jäsenet voisi vaikuttaa lainkaan heitä koskevien sopimusten sisältöön.

Edelleen sosialidemokraatit ovat kaivaneet maata parlamentaarisen demokratian alta. Poikkeustilalaki antaa hallitukselle laajat mahdollisuudet toimia välittämättä perustuslain kansalaisille suomista vapauksista ja oikeuksista. Lakko- ja mielenosoitusoikeus on helppo poistaa vetoamalla epävakaaseen tilanteeseen. Käytännössä eduskunnan valtaa on kavennettu jatkuvasti. Kansanedustajat eivät paljoa pysty nykyään vaikuttamaan hallituksen, sos.dem. johtoisten järjestöjen ja teollisuuden valmiiksi neuvoteltujen asioiden sisältöön. Jatkuvasti eduskunnalta otetaan sen toimivaltaan kuuluvia asioita hallituksen toimivallan piiriin, ja eduskunta pakotetaan hyväksymään lait sellaisena kun hallitus ne on esittänyt.

Fasismin vaara ja porvariston siirtyminen avoimeen taistelutaktiikkaan on aina ensin tuntunut pyrkimyksenä lakko-oikeuden rajoittamiseksi ja työläisten ammattiyhdistysten murtamiseksi. Oikeistovaara tämän päivän Suomessa ei muodostu niinkään äänekkäistä hakaristimaalaajista, vaan SDP:n tulopolitiikasta ja

hyökkäyksistä lakko-oikeutta ja ammattiyhdistysdemokratiaa vastaan. Täten taistelu tulopolitiikan murtamiseksi ja sosialidemokratian vaikutuksen kaventamiseksi on tärkein taistelurintama porvarillisen demokratian puolesta. Sen lisäksi se tietenkin on myös taistelua työväenluokan aineellisten elinehtojen puolustamiseksi.

Kurkistusneuvottelut

Viime kevään kaksivuotinen tulopoliittinen ratkaisu on tähän astisista kehnoin. Virallistenkin tilastojen mukaan reaalipalkat laskivat sopimuksen seurauksena viime vuoden aikana. Sopimukseen liittyviä kurkistusneuvotteluja on käyty maraskuusta lähtien, toistaiseksi tuloksetta. Näin ratkaisua viivytellään niin, ettei ammattiliitoissa voida suorittaa jäsenäänestyksiä. Neuvottelut käydään erittäin suppeassa neuvotteluryhmässä. On useita muita tekijöitä, jotka viittaavat siihen, että kurkistelujen tuloksena ei tule olemaan palkkojen jälkeenjääneisyyden korvaaminen.

Ensinnäkin edessäolevan taloudellisen kriisin pelko painostaa sos.dem. johtoa entistä kovempiin otteisiin työläisiä vastaan.

Toiseksi SKP:n revisionistinen johto on luopunut viime vuoden tulopolitiikan vastaisesta asenteestaan. Neuvotteluja käydään SDP:n ja SKP:n yhteisesti hyväksymien suunnitelmien pohjalta. SKP:n enemmistö ei ole esittänyt konkreettisia tavoitteita neuvotteluille. Jo se seikka, että SKP on mukana neuvotteluissa osoittaa sen astuneen tulopoliittiseen rintamaan, sillä ainoa vaihtoehto tässä tilanteessa on sopimuksen purkaminen. Kun SKP:n saarislainen johto on tulopolitiikan takana jää tulopolitiikan vastainen rintama siksi heikoksi, että työläisten on vaikea pakottaa SAK:ta sanomaan irti nykyisen sopimuksen. Edelleen työläisten taisteluvalmiutta heikennetään neuvotteluja pitkittämällä ja pelottelemalla suurista vaikeuksista.

Koska SDP joutuu tukeutumaan lähinnä työläisten kannatukseen se käyttää kovan linjan ohella myös toista taktiikkaa. Eräät sosialidemokraattien johtamat liitot ovatkin esittäneet SAK:lle melko suuria palkankorotusvaatimuksia. Vaatimusten tarkoituksena on kuitenkin vain tukea tulopoliitikkojen kovaa taktiikkaa. Sosialidemokraatit ovat näet esittäneet että nimenomaan matalapalkkaisten alojen palkkoja on nostettava. Esittämällä tällaisia vaatimuksia SDP kosiskelee matalapalkkaisten kannatusta, joiden keskuudessa vastarinta luonnollisesti on helposti syttyvä, ja pyrkii samalla hajoittamaan työläisten rintamaa, luomalla keinotekoista ristiriitaa matalapalkkaisten ja korkeapalkkaisten työläisten välillä. Vaikka siis tuntuu, että tällaiset vaatimukset vaarantavat kaksivuotisen

sopimuksen jatkoa, niin niiden tarkoituksena on kuitenkin vain lujittaa tulopoliittista rintamaa.

SDP:n "hajoita ja hallitse"-taktiikasta löytyy muitakin esimerkkejä. Toissa vuonna kun eläkepaketti romutettiin, niin SDP piti kovaa meteliä siitä, ettei passiiviväestöä saisi elättää aktiivisen kustannuksella. SDP:n kannanottojen mukaan "sosiaalipaketin pääpaino tulee olla aktiiviväestön tukemisessa" (puolueneuvosto 29.11.1973). Tällä tavoin SDP luo ristiriitoja kansan keskuuteen heikentäen yhtenäisyyttä monopolipääomaa vastaan. Samaa luokkaa ovat yritykset saada ns. tuottajat ja kuluttajat toisiaan vastaan. SDP syyttää tuottajia korkeista elintarvikehinnoista ja vaatii että tuottajille maksettavia hintoja on alennettava, jotta kuluttajat saisivat elintarvikkeet halvemmalla. Kuitenkin SDP yhdessä Keskustapuolueen kanssa itse toteuttaa maatalouspolitiikkaa, joka suosii maatalousmonopoleja ja välikäsiä ja täten nostaa hintoja.

SDP:N IDEOLOGISIA PERUSTOJA

Sosialidemokraattisen puolueen kehitystä revisionismista valtiomonopolistisen kapitalismin pääpuolueeksi on vastannut myös ohjelmallinen kehitys.

Vanhan työväenpuolueen Forssassa v. 1903 hyväksytty ohjelma oli hengeltään vallankumouksellinen mutta peruskysymyksissä epätäsmällinen. Se ei asettanut tehtäväksi valtiovallan valtaamista ja proletariaatin demokraattisen diktatuurin perustaminen, vaan tyytyi epämääräiseen ilmaisuun "valtiollisen vaikutusvallan valloittaminen" keinona työväenluokan vapauttamiseksi.

Tämä tyypillinen revisionistinen hämäryys osoittautui kohtalokkaaksi. Se antoi puolueessa tilaa kaikenlaisille pikkuporvarillisille virtauksille ja jopa tannerilaiselle oikeistososialidemokratialle. Eihän "valtiollisen vaikutusvallan valtaaminen" sano mitään ellei kerrota minkälaisesta valtiosta — proletaarisesta vai porvarillisesta — on kysymys. Myös oikeistodemarit voivat yhtyä siihen, omalla tulkinnallaan. Vallankumouksellisen puolueen ohjelmallisten asiakirjojen tehtävänä on juuri vetää rajalinja opportunismiin. Jos peruskysymyksiä hämärretään ristiriitojen tai liian kovien sanojen pelosta, niin ohjelma menettää merkityksensä ja voi koitua puolueen tuhoksi.

Kuvaavaa Forssan ohjelman epämääräisyydelle on, että SDP piti sitä ohjelmanaan aina v. 1952 saakka. Tosin tannerilainen SDP luopui jo paljon aikaisemmin täysin Forssan ohjelman vallankumouksellisesta hengestä ja lisäsi siihen joitakin "tarkentavia" tulkintoja.

V. 1919 pidetyssä edustajakokouksessa väiteltiin viimeisen

kerran SDP:ssa "proletariaatin diktatuurista". Sitä kannattavaa vähemmistöä torjuttiin tannerilaisten päätöksellä, että "puolue muka jatkaa 'kansanvaltaisella linjalla'". "Kansanvaltainen" asetettiin siis "proletariaatin diktatuurin" vastakohdaksi. V. 1930 tätä ajattelua täydennettiin "sosialisoimisohjelmalla" jossa asetettiin päämääräksi asteittainen valtiollistaminen ja myös periaatteessa otettiin kantaa hallitukseenmenon puolesta.

Mutta eihän valtiollistaminen merkitse "kansanvaltaa" tai "sosialismia". Engels kirjoitti:

"Nykyaikainen valtio, olipa sen muoto mikä tahansa, on oleellisesti kapitalistinen kone, kapitalistinen valtio, ihanteellinen kokonaiskapitalisti. Mitä enemmän tuotantovoimia se ottaa omaisuudekseen sitä enemmän siitä tulee todellinen kokonaiskapitalisti, sitä suurempaa määrää valtion kansalaisia se riistää. Työläiset jäävät palkkatyöläisiksi, proletaareiksi. Pääomasuhde ei tule poistetuksi päinvastoin se kärjistyy huippuunsa."

SDP:n ohjelman "kansanvaltaisten", "sosialististen" ja "demokraattisten" fraasien takana hahmottuu siis sen todellinen linja, joka on pyrkimys valtiomonopolistisen kapitalismin kehittämiseksi. Päämääränä on vahvistaa porvarillista valtiokoneistoa ja lisätä valtion osuutta talouselämässä.

Tämä tulee vielä selvemmin esille SDP:n uudessa periaateohjelmassa, joka hyväksyttiin v. 1952, sekä siitä ideologisesta propagandasta, jota SDP viime vuosina on levittänyt varsin aktiivisesti. Uudessa ohjelmassa suorastaan samaistetaan valtiomonopolistinen kapitalismi sosialismiin:

"Sosialidemokraattisen työväenliikkeen hellittämättömien ponnistusten ja taloudellisen kehityksen omien lakien vaikutuksesta kapitalistinen järjestelmä" on "jo osittain muuttunut yhteiskunnan omistukseen ja tuotantoon pohjautuvaksi ja muuttuu edelleen sosialistiseksi suunnitelmataloudeksi".

Uudessa ohjelmassa luovutaan kokonaan sanasta "luokkataistelu" ja Forssan ohjelman "jyrkästä" ja "kielteisestä" sanankäytöstä.

Myöhemmässä keskustelussa SDP:n ideoeloginen valtiomonopolistinen luonne on käynyt vielä selvemmäksi. Puolueen talouspoliittinen "pääideologi" Jermu Laine sanoi eräässä alustuksessaan:

". . .sen kaltaisen talouspolitiikan toteuttaminen, joka vastaa kansantaloutemme välttämättömiä vaatimuksia ja samalla edistää sosialidemokraattisen puolueen talouspolitiikan tavoitteita, edellyttää voimakasta valtiovaltaa, jonka käytettävissä on myös riittävästi varoja. Valtiovalta puolestaan tarvitsee suunnitelmallisen talouspolitiikan toteuttamiseksi tehokkaan koneiston ja suunnitteluideologian kehittämistä. Valtiovaltaa käyttäessään puolueen pitäisi

pyrkiä jatkuvuuteen, terävyyteen ja päämäärätietoisuuteen."

Tässä on todella valtiomonopolistisen kapitalismin kaikkia aineksia: korporativistinen ajatus voimakkaasta valtiosta, valtion oma taloudellinen toiminta, SDP:n poliittinen johtoasema, tehokas koneisto ja kapitalistinen suunnittelu.

Toisaalta SDP pyrkii myös kätkemään taantumuksellista ideologiaansa edistykselliseltä sointuviin fraaseihin. SDP ja koko pohjoismainen sosialidemokratia esittelee ideologiansa nimikkeellä "demokraattinen sosialismi".

"Sosialidemokraattien suunta on tasa-arvoisten ihmisten yhteistyön yhteiskunta. Tie taas on demokraattinen sosialismi. Nämä ovat luovuttamattomia valintoja. Niiden varaan rakentaa sosialidemokraattien politiikka ja toiminta." Näin sanoo Kalevi Sorsa. Mutta juuri sosialidemokraattinen talouspolitiikka on **lisännyt** tuloeroja, **nopeuttanut** pääomien keskittymistä ja jopa sosialidemokraattien keskuudessa erottanut suppean korkeapalkkaisen byrokraattikerroksen monituhatpäisten jäsenjoukkojen yläpuolelle.

SDP:n vasemmisto

Erityisesti sosialidemokraattisen nuorison keskuudessa yritetään alentaa kynnys vasemmalle ns. "marxilaisella sosialidemokratialla". Tällä tarkoitetaan SNK:n puheenjohtajan mukaan, että marxilaisuus on suuntauksen ideologinen perusta kun taas sosialidemokratia ilmaisee mistä liikkeestä on kysymys.

"Marxilainen sosialidemokratia" väittää nojautuvansa dialektiseen ja historialliseen materialismiin menetelmänä nykyisen luokkataistelutilanteen analysoimiseksi ja tältä pohjalta "pyrkivänsä jatkuvasti hahmottamaan teoriaa ja strategiaa sosialismiin siirtymiseksi". Marxismi onkin näiden "marxilaisten" mukaan vain menetelmä, jota käyttäen eri lähtökohdista voi tulla eri tuloksiin. Marxismin käytännön luonne ja luokkaluonne hämärretään ja objektiivisen todellisuuden olemassaolo ja tiedostamisen mahdollisuus kielletään. Niinpä Kiinan ja Neuvostoliiton väliset erimielisyydet käsitetään "perinteellisen marxismi-leninismin kahden tulkinnan väliseksi teoreettis-poliittiseksi kamppailuksi". Leninin puoluetta, valtiota ja proletariaatin diktatuuria koskevien teorioiden yleispätevyys kielletään. Täten "marxilainen sosialidemokratia" sanoutuukin irti marxismista sillä Marxin omien sanojen mukaan ajatus proletariaatin diktatuurista on se olennaisin lisä, jonka tieteellinen sosialismi toi aikaisempiin teorioihin.

"Marxilaisten sosialidemokraattien" ja ta-liikkeen välillä on ollut aika kärkevää polemiikkia, joka on kiinnostava ennen kaikkea siksi,

että se osoittaa että juuri valtiokysymyksessä näillä revisionistisilla teorioilla on ilmeinen yhtymäkohta. Kummankin mielestä valtio on näet "suhteellisen itsenäinen" monopoleihin nähden. Koittolaisen liikkeen johtopäätöksenä on ns. "monopolien vastainen valtio", johon olisi muka mahdollista päästä rauhanomaisella ja parlamentaarisella siirtymisellä, ja joka kaventaisi monopolien valtaa. "Marxilaisen sosialidemokratian" johtopäätös on vain hivenen oikealla: käyttämällä hyväksi monopolien välisiä ristiriitoja voidaan vähitellen parlamentaarista tietä toteuttaa sosialistisia uudistuksia. Tässä tarkoituksessa on SDP:tä muutettava sisältäpäin "puolueen poliittis-ohjelmallisen linjan asteittaisen uudistumisen ja vasemmistolaisten ainesten asemien jatkuvan voimistumisen kautta". "Marxilaisen sosialidemokratian" käsitys sosialismista ja demokratiasta ei poikkea SDP:n johdon käsityksestä: sosialismi on valtiollistamista ja pääomavirtojen ohjailua, demokratia on yritysdemokratiaa ja "lähidemokratiaa". Näin "marxilainen sosialidemokratia" ei ole mitään muuta kuin eräänlainen houkutin vasempaan päin: teoreettinen perustelu sille miksi myös vasemmistolaisten pitäisi toimia SDP:ssa.

SDP:n vasemmisto ei millään lailla muuta eikä tule muuttamaan puolueen luonnetta, vaan sen tarkoituksena on antaa SDP:lle edistyksellinen image nuorison keskuudessa ja kanavoida radikaalia aineksia sosialidemokratian siipien suojaan. Käytäntö onkin osoittanut, että "marxilainen sosialidemokratia" ja vasemmistososialidemokratia on ennen kaikkea opportunismia: monet lupaavat radikaalit ovat raivanneet tiensä tähtiin juuri SNK:n ja pälkäneläisyyden kautta.

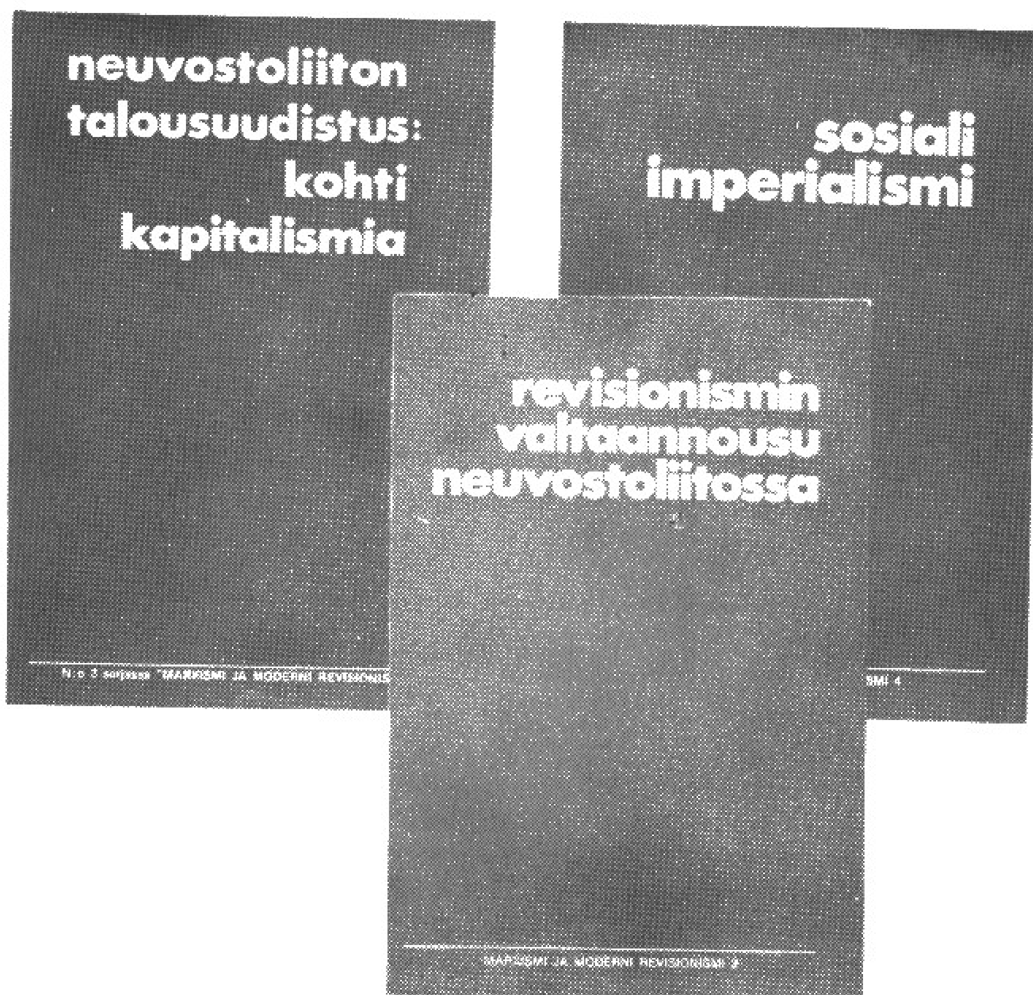
Silti vasemmistososialidemokratia on epäilemättä myös myönteinen ilmiö SDP:n sisällä. Se heijastaa ristiriitaa porvariston pääpuolueessa ja edistyksellisen nuorisoliikkeen vaikutusta sen sisällä. On myös selvää, että kommunistien on tuettava vasemmistoa puoluejohdon painostustoimenpiteiden edessä ja pyrittävä sen kanssa yhteistyöhön konkreettisissa kysymyksissä. Esim. SNK:ssa on paljon hyvää edistyksellistä ainesta. Mutta se voi asettua työväenluokan ja marxismin puolelle vain astumalla SDP:n ulkopuolelle. SDP on suurpääoman puolue ja pysyy sellaisena, eikä se voi muuttua edistykselliseksi työväenpuolueeksi Forssan hengessä. Pesäeroa kunniakkaaseen menneisyyteen voi kuvata Jermu Laineen v. 1973 kirjoittamilla sanoilla:

"Tänä vuonna vietämme puheenjohtaja Rafael Paasion ja myös Forssan puoluekokouksen 70-vuotisjuhlaa. Rafael Paasion tunnemme hyvin ja hänen väsymättömän ja ajassa vahvasti kiinni olevan harrastuksensa puolueen hyväksi nimenomaan myös talous-

poliittisen ohjelmatyön edistäjänä. Forssassa hyväksyttyä periaateohjelmaa ei yleensä enää tunneta."



KIRJASARJA MARXISMI JA MODERNI REVISIONISMI



Sarjassa on julkaistu kolme Neuvostoliittoa käsittelevää teosta. Näissä tutkielmissa esitetään selkeästi, johdonmukaisesti ja yksityiskohtaisesti Neuvostoliiton muuttuminen sosialistisesta valtiosta sosiali-imperialistiseksi valtioksi.

Sarjassa ovat lisäksi ilmestyneet seuraavat kirjat:

N:o 1. Marxista Mao Tsetungiin
N:o 5. Kiinan ulkopolitiikka ja marxismi-leninismi

Kirjoja on saatavissa LOKAKUU-kirjakaupoista. Niitä voi tilata myös postiennakolla osoitteella Kirjakauppa Lokakuu, PL 302, 00131 Helsinki 13.

Pyrkiikö sos.dem.puolue sosialismiin? Onko sosialidemokratia marxilaisuutta? Miten ja miksi vanha työväenliike jakaantui vuosisadan alussa sosialidemokraattiseen ja kommunistiseen suuntaan? Ajaako SDP työläisten, keskikerrosten vai suurpääoman etuja? Onko SDP loppujen lopuksi demokratian laajentamisen vai supistamisen kannalla? Onko sos.dem.puoluetta mahdollista saada mukaan suurpääoman vastaiseen yhteisrintamaan? Mikä on sosialidemokratian vastaus imperialismin ja kapitalismin pahenevaan kriisiin? Mikä on kommunistien perinteinen kanta sosialidemokratiaan, ja miten SKP:n nykyinen linja poikkeaa siitä?

Mm. näihin kysymyksiin tässä vihkosessa pyritään etsimään vastausta.

Julkaisija:
Marxilais-Leniniläiset Ryhmät